Zeer Geheim

Ex.nr.

MINISTERRAAD

Nr.9480

Notulen van de vergadering gehouden
op donderdag 11 december 1980 in de Trêveszaal,
aangevangen 's avonds om 6 uur en
op vrijdag 12 december 1980 in
het Catshuis, 's morgens om
11 uur en 's middags
voortgezet

———————

Aanwezig: minister-president Van Agt en de ministers Van Aardenne, Albeda (pt.13a), Beelaerts van Blokland, Braks (pt.1 t/m 3a en 3b ged.), Gardeniers, De Geus, De Koning, Pais, De Ruiter, Van der Stee, Van Trier (pt.1 t/m 5, 8 t/m 11, 13a en 14a t/m 14f), Tuijnman en Wiegel (pt.1 t/m 5, 8 t/m 11 en 14a t/m 14f) (Afwezig zijn de ministers Ginjaar en Van der Klaauw)

Voorts zijn aanwezig de staatssecretarissen Van Amelsfoort (pt.7), De Graaf (pt.1 t/m 12 en 13b t/m 15), Hazekamp (pt.6, 8, 9 en 14f), De Jong (pt.6), Koning (pt.3a t/m 5, 8 t/m 11 en 14a t/m 14f) en Van der Mei (pt.1 t/m 12 en 13b t/m 15)

Secretaris : mr.J.H.Kist
Adjunct-secretarissen: drs.E.van der Putten (pt.1 t/m 5, 8 t/m 11, 13a en 14a t/m 14f)
mevr.mr.E.Stolk (pt.6, 7, 12, 13b, 14g en 15)

1 a. Notulen van de vergadering van 19 september 1980 (nr.9380)

Aangehouden tot de volgende vergadering.

© NA, 2.02.05.02 (Arch. MR) (Nationaal Archief, Den Haag) inv.nr. 2974
http://resources.huygens.knaw.nl/europeseintegratie/doc/Z00737

beste manier waarop kan worden getracht aanvaarding van een motie tot heroverweging te voorkomen. De heer Lubbers meent dat er vooral op moet worden gewezen dat de minister van Economische Zaken een besluit over de toekenning van een exportvergunning neemt krachtens de desbetreffende bepalingen van de in- en uitvoerwet, op grond waarvan in beginsel een dergelijke vergunning moet worden verleend. Alleen vanwege doorslaggevende redenen moet het verzoek om een dergelijke vergunning worden afgewezen.

Minister Pais wijst erop dat al ten tijde van het nemen van het kabinetsbesluit deze problemen waren te voorzien. In het kader van het cultureel akkoord met China, dat tijdens het recente bezoek van de minister-president en van minister Van der Klaauw is ondertekend, wordt al gedurende anderhalf jaar een uitwisselingsprogramma van studenten en docenten uitgevoerd. Spreker vraagt in hoeverre door de Chinese maatregelen deze uitwisseling op losse schroeven zal worden gezet. Staatssecretaris Van der Mei antwoordt dat de Chinese zaakgelastigde pas op 10 december jl. de desbetreffende mededeling heeft gedaan. China hoopt dat Nederland het besluit ongedaan maakt. Teneinde dit mogelijk te maken heeft China nog geen ernstige maatregelen getroffen.

De minister-president stelt voor dat minister Van Aardenne in het komende debat in de Tweede Kamer zal wijzen op de desbetreffende bepalingen in de in- en uitvoerwet, op grond waarvan in beginsel een exportvergunning moet worden verleend, en op de economische voordelen van de transactie met Taiwan. Indien een motie ten gunste van heroverweging van het kabinetsbesluit terzake mocht worden aangenomen, zal hij aankondigen dat het kabinet zich daarover nader zal beraden. De raad stemt hiermee in.

3 f. De bijeenkomsten van de zg. NAVO-Eurogroep en van het NAVO-defence planning committee

Minister De Geus deelt mee dat in de bijeenkomst van de Eurogroep (de Europese lidstaten van de NAVO, uitgezonderd IJsland) de ondertekening van een verdrag over de gemeenschappelijke opleiding van straaljagerpiloten in de VS aan de orde is geweest. Voorts is benadrukt dat geen kloof mag ontstaan tussen de VS en Europa. Hierbij is vooral

de noodzaak van gezamenlijke voorlichting aan de orde geweest, omdat de indruk bestaat dat bij de VS een vertekend beeld bestaat over de veiligheids-situatie in de Europese lidstaten. Er zijn afspraken gemaakt over de coördinatie terzake. Spreker heeft in de bijeenkomst een toelichting gegeven over de Nederlandse defensie-uitgaven in het licht van de ombuigingen. In de bijeenkomst van het defence planning committee (DPC) hebben de secretaris-generaal en de militaire opperbevelhebber van de NAVO een overzicht gegeven van de ontwikkelingen in de oost/west-verhouding. Er zijn geen aanwijzingen dat de Sowjet-Unie ondanks de grote economische problemen waar dat land mee te kampen heeft haar militaire krachtsinspanning vermindert. De USSR loopt de kwalitatieve achterstand ten opzichte van het westen snel in. Het land beschikt over nieuwe vliegtuigen die een tweemaal zo grote actieradius en een driemaal zo groot laadvermogen hebben dan de oude. Het westen beschikt niet over een gelijk potentieel. Thans zijn minstens 160 zg. SS-20-raketten opgesteld die ieder 3 kernkoppen kunnen vervoeren. Iedere week wordt 1 nieuwe raket geïnstalleerd. Voorts beschikt de Sowjet-Unie over een zeer geavanceerde nieuwe vloot. De NAVO-landen hebben op dat gebied een zekere achterstand. Niet alleen de gebeurtenissen in Europa, maar ook die in zuid-west-Azië zijn van belang. De VS beschikken in dit gebied over nogal wat schepen die zijn onttrokken aan de Middellandse-Zeevloot. Hierdoor is extra steun aan Griekenland, Portugal en Turkije noodzakelijk. De beslissing over het internationale infrastructuurprogramma, waar Nederland opmerkingen over had, is uitgesteld. In de zg. "restricted session" is nog gesproken over de situatie in Polen. De landen van het Warschaupact hebben alle voorbereidingen getroffen voor een militaire actie. De NAVO-landen hebben afgesproken dat zij iedere maatregel zullen nalaten die als een provocatie zou kunnen worden uitgelegd. De Amerikaanse minister van defensie, de heer Brown, benadrukte in zijn afscheidstoespraak dat niet de illusie moet worden gekoesterd dat invloed kan worden uitgeoefend op de Russische machthebbers. Ieder gesprek over Afghanistan wordt afgewezen. De heer Brown wees op de noodzaak van hechte samen-werking, maar vond de defensie-inspanning van de Europese lidstaten van de NAVO onvoldoende. In de

VS wordt thans driemaal meer aan sociale voorzieningen uitgegeven dan aan defensie, in Europa zes maal en in Nederland acht maal. Europa dient naar het oordeel van de VS voor zijn eigen veiligheid zorg te dragen en die in zuid-west Azië. Hij werd hierin krachtig bijgevallen door de Britse minister van defensie. Ten slotte is het spreker opgevallen dat de verhouding tussen de VS en West-Duitsland nogal wisselend is. West-Duitsland erkent dat het voor zijn veiligheid in belangrijke mate afhankelijk is van de VS, maar tegen de wijze waarop de VS die afhankelijkheid interpreteert heeft men in de BRD grote bezwaren. Nederland dient hier in zijn buitenlands beleid mee rekening te houden.

Minister Pais benadrukt de noodzaak van een goede voorlichting over de kernwapenproblematiek. Steeds meer wint de opvatting terrein dat in Nederland geen kernwapens mogen worden opgeslagen. Dit standpunt wordt onder meer door het interkerkelijk vredesberaad (IKV) benadrukt. Er dient door de meest betrokken ministers een voorlichtingsbeleid te worden ontwikkeld, waarin de nadruk wordt gelegd op feitelijke gegevens over de militaire krachtsverhouding. Voorkomen moet worden dat in de huidige slechte economische situatie, de defensiesector als eerste mogelijkheid voor bezuiniging wordt aangewezen.

Minister Van Aardenne is het eens met minister Pais. Er moet een strategie klaar zijn voor het geval de Warschaupactlanden een militaire actie beginnen tegen Polen. De NAVO is opgericht als een reactie op de ingreep in Tjechoslowakije in 1948. Voor wat betreft een eventuele actie tegen Polen zal de Sowjet-Unie ermee rekening houden dat thans een overgangssituatie bestaat in de VS, totdat in januari 1981 de nieuwe president zijn functie zal aanvaarden.

Minister De Geus wijst erop dat het hier in eerste instantie gaat om aspecten van het buitenlands beleid. De VS verwachten dat de Warschaupactlanden niet op korte termijn een militaire actie tegen Polen zullen ondernemen; dit zal op zijn hoogst onder het mom van een oefening gebeuren. De Sowjet-Unie wil waarschijnlijk eerst bezien hoe de nieuwe machthebbers in Polen functioneren. De Sowjet-Unie heeft thans reservedivisies volledig bemand, die eerst maar op 20% van de sterkte waren. Spreker meent dat het IKV-standpunt over kernwapens vooral is ingegeven door de overweging dat alles, zelfs het leven onder de heerschappij van de Sowjet-Unie te verkiezen is boven het gevaar dat kernwapens worden gebruikt. Een goede voorlichting over deze kwestie is moeilijk. Vaak worden uitspraken onjuist weergegeven.